

אריכות ימים על האדמה הרב מואיז נבון

- **דברים פרק ה פסוק טז** - כַּבֵּד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ לִמְעַן יָאָרִיכוּ יָמֶיךָ וְלִמְעַן יֵיטֵב לָךְ **עַל הָאֲדָמָה** אֲשֶׁר יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ : ס
- **דברים פרק כב - (ו)** כִּי יִקְרָא קוֹן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ אִפְרָחִים אוֹ בִיצִים וְהָאֵם רִבְצֶת עַל הָאִפְרָחִים אוֹ עַל הַבִּיצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים : (ז) שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לִמְעַן יֵיטֵב לָךְ וְהָאָרֶכֶת יָמִים : ס

מדרש תנחומא (בובר) פרשת עקב סימן ג

... תני ר' שמעון בן יוחי שתי מצות גילה הקדוש ברוך הוא מתן שכרה, אלו הן קלה שבקלות חמורה שבחמורות, קלה שבקלות שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים (דברים כב ז), חמורה שבחמורות כבד את אביך ואת אמך וגוי' למען יאריכון ימך וגוי' (שם/דברים/ ה טז), הרי הן שוין בעולם הזה במתן שכרן.

רמב"ם הלכות מעילה פרק ח

... נאמר בתורה "ושמרתם את כל חקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם", אמרו חכמים ליתן שמירה ועשייה לחוקים כמשפטים, והעשייה ידועה והיא שיעשה החוקים, והשמירה שיזהר בהן ולא ידמה שהן פחותין מן המשפטים, והמשפטים הן המצות שטעמן גלוי וטובת עשייתן בעולם הזה ידועה כגון איסור גזל ושפיכות דמים וכיבוד אב ואם, והחוקים הן המצות שאין טעמן ידוע, אמרו חכמים חוקים חקתי לך ואין לך רשות להרהר בהן, ויצרו של אדם נוקפו בהן ואומות העולם משיבין עליהן כגון איסור בשר חזיר ובשר בחלב ועגלה ערופה ופרה אדומה ושעיר המשתלה, ... , וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הן, אמרו חכמים שבשביל עבודת הקרבנות העולם עומד, שבעשיית החוקים והמשפטים זוכין הישרים לחיי העולם הבא, והקדמה תורה ציווי על החוקים, שנאמר ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

ספר הרוקח המשך הל' ברכות שסו כל המצות שהן חקות וגזירה צריך לברך: שילוח הקן...

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לט עמוד ב

... רבי יעקב היא, דאמר: שכר מצוה בהאי עלמא ליכא; דתניא, רבי יעקב אומר: אין לך כל מצוה ומצוה שכתובה בתורה שמתן שכרה בצדה, שאין תחיית המתים תלויה בה; בכיבוד אב ואם כתיב: +דברים ה+ למען יאריכון ימך ולמען ייטב לך, בשילוח הקן כתיב: +דברים כב+ למען ייטב לך והארכת ימים, הרי שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות, ועלה לבירה ושלח את האם ונטל את הבנים, ובחזירתו נפל ומת, היכן טובת ימיו של זה? והיכן אריכות ימיו של זה? אלא, למען ייטב לך - לעולם שכולו טוב ולמען יאריכון ימך - לעולם שכולו ארוך... אמר רב יוסף: אילמלי דרשיה "אחר" להאי קרא כרבי יעקב בר ברתיה, לא חטא. ואחר מאי הוא? איכא דאמרי: כי האי גוונא חזא; ואיכא דאמרי: לישנא דחוצפית המתורגמן חזא דהוה גריר ליה דבר אחר, אמר: פה שהפיק מרגליות ילחך עפר? נפק חטא.

תורה תמימה הערות דברים פרק ה הערה ח

בכלל קשה הדבר לדעתי לומר דבהאי עלמא ליכא כלל מתן שכר, דזה סותר לכמה פרשיות וענינים שבתורה, כנודע, וכפשטות הכתוב כאן ובפרשת ק"ש וכהנה רבו מספר, אלא צ"ל דהטובה שבעוה"ז היא רק לתכלית שיוכלו לישב במנוחה לקנות שלמות לעוה"ב, אבל לא מעיקר השכר הגנוז לעוה"ב, וכדמפרש. והרמב"ם פ"ט ה"א מתשובה האריך הרבה בזה, יעו"ש.

רמב"ם הלכות תשובה פרק ט הלכה א

מאחר שנודע שמתן שכרן של מצות והטובה שזכה לה אם שמרנו דרך ה' הכתוב בתורה היא חיי העולם הבא שנאמר "למען ייטב לך והארכת ימים", והנקמה שנוקמים מן הרשעים שעזבו ארחות הצדק הכתובות בתורה היא הכרת שנאמר הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה, מהו זה שכתוב בכל התורה כולה אם תשמעו יגיע לכם כך ואם לא תשמעו יקרה אתכם כך וכל אותן הדברים בעולם הזה, כגון שובע ורעב ומלחמה ושלוש ומלכות ושפלות ושיבת הארץ וגלות והצלחת מעשה והפסדו ושאר כל דברי הברית, כל אותן הדברים אמת היו ויהיו ובזמן שאנו עושים כל מצות התורה יגיעו אלינו טובות העולם הזה כולן, ובזמן שאנו עוברין עליהן תקראנה אותנו הרעות הכתובות, ואף על פי כן אין אותן הטובות הם סוף מתן שכרן של מצות ולא אותן הרעות הם סוף הנקמה שנוקמין מעובר על כל המצות, אלא כך הוא הכרע כל הדברים, הקדוש ברוך הוא נתן לנו תורה זו עץ חיים היא וכל העושה כל הכתוב בה ויודעו דעה גמורה נכונה זוכה בה לחיי העולם הבא, ולפי גודל מעשיו ורוב חכמתו הוא זוכה, והבטיחנו בתורה שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמתה תמיד שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן, וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה כגון שובע ושלוש ורובי כסף וזהב, כדי שלא נעסוק כל ימינו בדברים שהגוף צריך להן אלא נשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות המצוה כדי שזכה לחיי העולם הבא, ...

דברים פרשת ואתחנן פרק ז פסוק מ ושמרת את חקיו ואת מצותיו אשר אנכי מצוך היום אשר ייטב לך ולבניך אחריו ולמען תאריך ימים **על האדמה** אשר יקוק אלהיך נתן לך כל הימים : פ

דברים פרשת ואתחנן פרק ה פסוק ל בכל הדרך אשר צוה יקוק אלהיכם אתכם תלכו למען תחיון וטוב לכם והארכתם ימים **בארץ** אשר תירשון :

דברים פרשת עקב פרק יא פסוק ט ... ולמען תאריכו ימים **על האדמה** אשר נשבע יקוק לאבותיכם לתת להם ולזרעם ארץ זבת חלב ודבש : ס

דברים פרשת ואתחנן פרק ז פסוק כו העידתי בכם היום את השמים ואת הארץ כי אבד תאבדון מהר מעל הארץ אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה לא תאריכו ימים עליה כי השמד תשמדון :

דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק יח הגדתי לכם היום כי אבד תאבדון לא תאריכו ימים **על האדמה** אשר אתה עבר את הירדן לבוא שמה לרשתה :

דברים פרשת ניצבים פרק ל פסוק כ לאהבה את יקוק אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו פי הוא חייך וארך ימיך **לשבת על האדמה** אשר נשבע יקוק לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם : פ

דברים פרשת האזינו פרק לב פסוק מז כי לא דבר רק הוא מכם פי הוא חייכם ובדבר הזה תאריכו ימים **על האדמה** אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה : פ

~ עוד שתי מצוות ~

• **דברים פרק כה, טו**
(טו) אבן שלמה וצדק יהיה לך איפה שלמה וצדק יהיה לך למען יאריכו ימיך **על האדמה** אשר יקוק אלהיך נתן לך :

• **דברים פרק יא**
... (כ) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך : (כא) למען ירבו ימיכם וימי בניכם **על האדמה** אשר נשבע יקוק לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ : ס
תלמוד בבלי מסכת שבת דף לב עמוד ב כתיב +דברים יא+ וכתבתם על מזוזות ביתך וכתוב בתריה למען ירבו ימיכם וימי בניכם.

גור אריה (דברים ה:טז) מצוות התורה נחלקים לדי' חלקים : (1) האחד שאין טעם שלהם ניגלה כלל ולא יוכל האדם לדעת כלל כמו פרה אדומה וכיוצא בו מצוות שעטנו והרבה מצוות שהם חקים, (2) ויש מצוות שטעמם ידוע כאשר נכתבו בתורה כמו שבת ותפילין, ואם לא נכתבו לא ידענו הטעם שכתב אצל שבת כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ ומצוות אלו ניקראים מקובלות שהם מקובלים אצלנו, מפי משה. (3) הג' הם מוצא המשכלות כגון דינין שכל משפטים יודעים אצלנו, אף כי לא נתן לנו ידענו שהמלוה לחבירו חייב לשלם ואלו המצוות הם ניקראים המצוות המשכלות, (4) המין הד' הם המצוות הטבעיות שחפץ האדם לקיים בטבע כגון כבוד אב ואם כן כמה מצוות שהם בתורה שהם בשביל רחמנות שהוא בטעם...

~ על האדמה ~

תורה תמימה הערות דברים פרק ה הערה ח
... ויש סמך לפרש כן, משום דלפשוטו קשה האם מצוות כבוד אב היא מצוה התלויה בארץ והלא היא מצוה שבגוף שנוהגת גם בחו"ל, וא"כ לא הול"ל "על האדמה אשר ה' נתן לך", אלא בסתמא למען יאריכו ימין ולמען ייטב לך, דהיה במשמע בין בארץ בין בחו"ל.... :

דברים רבה (וילנא) פרשת כי תצא פרשה ו אמר ר' תנחומא אם קיימת המצוה הזאת אתה ממהר את אליהו הנביא ז"ל שיבוא שכתוב בו שילוח שני' (מלאכי ג) הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא והוא יבא וינחם אתכם מנין שני' (שם /מלאכי ג') והשיב לב אבות על בנים.

Eliezer Berkovits: Judaism looks upon life as the raw material which has to be shaped in conformity with the spiritual values contained in the Bible.... The teachings of the Torah can therefore reveal their real sense only when there is a concrete reality to which they are applied. Judaism is a great human endeavor to fashion the whole of life, every part and every moment of it, in accordance with standards that have their origin in unchallengeable authority. Its aim is not merely to cultivate the spirit, but infuse prosaic, everyday existence with the spirit.

רש"י הירש דברים פרשת ואתחנן פרק ז פסוק מ (מ) ושמרת את - חקיו וגו'. אולם זו תהיה התוצאה היחידה של ידיעתך את ה': בעולם זה, שהוא מלא כבוד ה' ורצון ה' שולט בכלו וכל יצוריו עובדים לרצונו, בעולם זה תכיר רק משימה אחת : לשמור בנאמנות את החוקים ואת המצוות ש"הגבילי" בהם את רצונותיך ונתן להם "תפקיד"; שכן רק בדרך זו ייטב לך ולבניך אחרים ; ולמען תאריך : רק בכך תלוי משך שהותך בארץ ; כי ה' נתן לך את הארץ לכל הזמנים ולנצח נצחים היא תהיה ארץ ייעודך, אולם תוכל להחזיק בה רק בזמן שתהיה נאמן לייעודך.